

Kunnanhallitus	§ 351	07.12.2021
Kunnanvaltuusto	§ 161	13.12.2021
Kunnanhallitus	§ 364	20.12.2021
Kunnanhallitus	§ 7	17.01.2022

Talousarviomuutokset vuoden 2021 talousarvioon / Kirjallinen kysymys kunnanhallitukselle Keusoten alibudjetoinnista

74/02.02.00/2020

Kunnanhallitus 07.12.2021 § 351

Harkinnanvarainen valtionosuus

Valtioneuvosto on valtiovarainministeriön esityksestä 25.11.2021 päättänyt myöntää Mäntsälän kunnalle harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta yhteensä 1,55 miljoonaa euroa. Valtionosuuden korotusta haki 82 kuntaa, joista 30 kuntaa sai tukea yhteensä 30 miljoonaa euroa.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen tarvearviointi on perustunut pääosin kunnan hakemuksesta ja tilinpäätöksistä saataviin tietoihin kunnan taloudellisesta tilasta. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu paikallisina erityisolosuhteina muun muassa valtionosuuksien ja veropohjan taloudellisesti merkittävät muutokset, jotka kohdistuvat erityisesti vuodelle 2021.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi. Suunnitelma tuli liittää hakemukseen. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja.

Korotus on tarkoitettu osaksi kunnan omia talouden tervehdyttämistoimia, joihin kunnan on syytä varautua korotuksesta riippumatta. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista lisäystä kunnan omassa päätäntävallassa oleviin menoihin.

Saadun valtionosuuden mukaisesti esitetään valtionosuuksien lisäystä 1 550 000 euroa talousarvioon.

Liite 1 Valtiovarainministeriön päätös kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntämisestä vuonna 2021

Liite 2 Päätös saajakunnista

Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymän (myöh. Keusoten) maksuosuuden muutos

Keusoten talousarviomuutosesitys käsitellään Keusoten yhtymähallituksessa 7.12 ja yhtymävaltuustossa 16.12.2021. Keusotesta on saatu talousarviomuutosesityksen mukaiset maksuosuudet kunnittain. Mäntsälän kunnan osalta arvioitu oman toiminnan ylitys on 2,4 miljoonaa euroa ja erikoissairaanhoidon alitus 0,26 miljoonaa euroa.

	MÄNTSÄLÄ			
	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	MUUTOS
OMAN TOIMINNAN TIETOPAKETIT	-43 438 628	-40 025 507	-42 459 229	-2 433 722
				6,1 %
				-2,3 %
ERIKOISSAIRAANHOIDON TIETOPAKETIT	-23 700 645	-27 025 675	-26 764 410	261 265
				-1,0 %
				12,9 %
YHTEENSÄ	-67 139 272	-67 051 183	-69 223 639	-2 172 456

Oman toiminnan ylitykseen vaikuttaa Keusoten laskema arvio vuodelle 2021 saatavista koronatuista. Keusoten laskelman mukaisesti Mäntsälän arvioitu osuus koronatuista olisi yhteensä n. 5 miljoonaa euroa. Lopulliset koronatuot vuodelle 2021 selviävät vasta, kun Keusoten tilinpäätös valmistuu. Tukipäätökset tehdään kevään 2022 aikana.

Lisäksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hallitus on 29.11.2021 § 28 on esittänyt HUS:in valtuustolle vuoden 2019 tilinpäätöksessä olevan alijäämän kattamista jo vuoden 2021 tilinpäätöksessä. HUS-kuntayhtymän vuodelta 2019 kertynyt alijäämä on 15 021 835,32 euroa. Keski-uudenmaan sotekuntayhtymästä esitetyn arvion mukaan Keusoten osuus alijäämästä on 1 928 489 euroa, josta Mäntsälän kunnan osuus olisi 200 777 euroa.

Luvut saattavat täsmentyä vielä myöhemmässä vaiheessa, mutta näiden tietojen perusteella esitetään talousarviomuutosta (= menojen lisäystä) vuoden 2021 Sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen toimintamenoihin yhteensä 2,4 miljoonaa euroa.

(Valmistelija:
talousjohtaja Riitta Samola, riitta.samola@mantsala.fi)

Vt. kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle seuraavat muutokset vuoden 2021 talousarvioon:

1. lisätään 1 550 000 euroa valtionosuuksiin
2. lisätään 2 400 000 euroa Sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen toimintamenoihin.

Muutosten kokonaisvaikutus talousarvion tilikauden yli-/alijäämään on -850 000 euroa.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Valtiovarainministeriön päätös kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntäminen vuonna 2021

Liite 2. Päätös saajakunnista, Valtiovarainministeriön päätös kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntäminen vuonna 2021

Kunnanvaltuusto 13.12.2021 § 161

Esitys: Kunnanvaltuusto hyväksyy seuraavat muutokset vuoden 2021 talousarvioon:

1. lisätään 1 550 000 euroa valtionosuuksiin
2. lisätään 2 400 000 euroa Sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen toimintamenoihin.

Muutosten kokonaisvaikutus talousarvion tilikauden yli-/alijäämään on -850 000 euroa.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan. Lisättiin, että Keusoten budjetointiin liittyen Erkki Laukkanen jättää kirjallisen kysymyksen kunnanhallitukselle ja kysymys liitetään pöytäkirjaan.

- Liite 1. Valtiovarainministeriön päätös kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntäminen vuonna 2021
- Liite 2. Päätös saajakunnista, Valtiovarainministeriön päätös kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntäminen vuonna 2021
- Liite 3. Kirjallinen kysymys Keusoten alibudjetoinnista

- Merkittiin, että nuorisovaltuuston edustaja Miro Etula poistui kokouksesta tämän pykälän aikana klo 20.09.

Kunnanhallitus 20.12.2021 § 364

Valtuutettu Erkki Laukkanen jätti valtuuston kokouksessa 13.12.2021 seuraavan kirjallisen kysymyksen kunnanhallitukselle:

"Kirjallinen kysymys Keusoten alibudjetoinnista
Mäntsälän kunnanvaltuusto päätti 13.12.2021 taas kerran Keusoten lähettämästä, alkuperäiseen talousarvion ylittävästä lisälaskusta. Omassa kalvoilla täydennetyssä puheenvuorossani arvelin, että toistuvat lisälaskut ovat seurausta tavaksi tulleesta alibudjetoinnista.

Toin myös sille sen, että tavaksi tulleen menettelyn lain- ja tarkoituksenmukaisuus on vihdoin selvitettävä. Oman arvioni mukaan se on ristiriidassa sekä hyvän hallintotavan että kuntalain 110. pykälän ja julkisuuslain 6. pykälän kanssa.

Samalla on selvitettävä kunnanjohtajien neuvottelukunnan rooli budjetin valmistelussa. Omien laskelmieni mukaan kuntajohtajat ovat tietoisia alibudjetoinnista ja ovat myös omien kuntiensä budjeteissa varautuneet Keusoten budjetoimia kuluja suurempiin maksuosuuksiin.

Oheisilla kalvoilla täsmentämäni puutteet valmistelun julkisuudessa ovat ongelma Keusote-kuntien asukkaille, joilta kunnanjohtajien neuvottelukunnan muistiot on systemaattisesti salattu. Käytännössä, pitkien julkaisuviipeiden muodossa, ne salattu myös päättäjiltä.

Seurauksena tästä kaikesta on ollut tempoilevaa, ikään kuin jatkuvaan hätätilanteeseen perustuvaa päätöksentekoa, joka ei voi olla sen enempää kuntien kuin niiden perustaman sote-kuntayhtymän etu. Lupasin eilisessä kokouksessa toimittaa tästä ongelmasta kirjallisen kysymyksen kunnanhallitukselle.

Kysyn Mäntsälän kunnan omistajaohjauksesta vastaavalta kunnanhallitukselta, mikä on sen näkemys oheisilla kalvoilla esittämistäni ongelmista ja millaisiin korjaustoimiin se mahdollisesti aikoo ryhtyä läpinäkyvän ja lainmukaisen menettelyn vahvistamiseksi?

Erkki Laukkanen
Kunnanvaltuutettu (vas.)
Mäntsälä

Liite: Keusoten alibudjetointi? (14.12.2021)"

Vt. kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus lähettää kysymyksen hallintopalveluille valmisteltavaksi ja se tulee käsitellä seuraavassa valtuuston kokouksessa.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Kirjallinen kysymys Keusoten alibudjetoinnista

Kunnanhallitus 17.01.2022 § 7

Valtuutettu Erkki Laukkanen on jättänyt 14.12.2021 kirjallisen kysymyksen kunnanhallitukselle Keusoten alibudjetoinnista ja kunnanjohtajien neuvottelukunnan roolista sen mahdollistamisessa.

Sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen budjetointi Mäntsälässä

Mäntsälän sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen kustannuksiin sisältyy myös muita sosiaali- ja terveystalouden menoja kuin Keusoten maksusuudet. Keusoten maksusuudet ja kuntien talousarvioissa olevat sosiaali- ja terveystalouden tulosalueen menot siten ole täysin vertailukelpoisia. Sotetoimintoihin kohdistuva osuus eläkemenoperusteisista maksuista (0,394 milj. euroa) kirjataan sosiaali- ja terveystalouden tulosalueelle. Lisäksi tulosalueelle on tehty varaus vuodelle 2022 koronaviruskriisin kustannuksiin 0,7 milj. €, jota Keusote ei ole budjetoinut omassa talousarviossaan. Keusoten budjetti vuodelle 2022 on edelleen hyvin tavoitteellinen ja edellyttää sitä, että kokonaisuudessaan

Keusoten tuottavuusohjelma toteutuu ja koronapandemiasta aiheutuvat lisäkustannukset korvataan valtion toimesta lähes täysimääräisesti.

Keusoten talousarvion ongelmat

Keusoten ensimmäinen toimintavuosi oli 2019. Keusoten ensimmäisen toimintavuoden kustannusten budjetointi tällöin perustui kuntien tekemiin laskelmiin. Kustannusten kasvu oli merkittävää verrattuna aiempiin vuosiin ja kunnissa yleisesti vuosi 2019 oli taloudellisesti hyvin vaikea. Kunnissa tehtiin säästöohjelmia ja myös Keusotea edellytettiin rakentamaan omaa tuottavuusohjelmaa osana omistajaohjausta.

Keusote käynnisti omaa toiminnan ja talouden kehittämisohjelmaansa vuoden 2019 alussa, joka laajeni vuonna 2020 kuntayhtymän tuottavuusohjelmaksi, joka sisältää mm. palveluverkkoon ja palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia sekä HUS:n tuottaman erikoissairaanhoidon yhdyspinnan yli ulottuvan toimenpideohjelman.

Vuonna 2020 alkoi koronaviruspandemia, jonka merkittävimmät lisämenot kohdistuivat Keusoten toimintoihin. Vuonna 2020 kunnat saivat koronaviruspandemian tuet omissa valtiosuuksissaan.

Vuoden 2021 talousarviossa tuottavuusohjelman toimenpiteistä arvioidut säästöt, 12,7 miljoonaa euroa, sisällytettiin talousarvioon. Tuottavuusohjelmasta arvioidaan toteutuvan 3,1 miljoonaa euroa eli merkittävä osa jäi toteutumatta, josta on jälleen tullut talousarvioylytyksiä. Keusoten talousarvion ylittyminen on ollut tiedossa, mutta ylityksen suuruus on ollut vaikeasti arvioitavissa, koska vuonna 2021 Keusote sai hakea koronapandemian kustannuksiin tukea, joiden suuruudesta ei ole ollut varmuutta koska päätökset maksatuksista ovat osittain edelleen saamatta.

Keusoten vuoden 2022 talousarvioesityksen perustelut

Alla on poimintaa Keusoten talousarvioesityksen perusteluista, jotka ilmenevät Keusoten hallituksen ja yhtymävaltuuston pöytäkirjoista ja joita on myös käsitelty kunnanjohtajien neuvottelukunnan ja Keusote-kuntien talousjohtajien kokouksissa.

Keusoten yhtymähallitus hyväksyi 22.6.2021 § 90 talousarviokehityksen ja laadintaohjeet vuodelle 2022, minkä perusteella Keusoten palvelualueet laativat talousarvioesityksen.

Talousarviossa on varauduttu 1,5 %:n palkkojen sopimuskorotuksiin, todelliset sopimuskorotukset selviävät vasta myöhemmin. Palkkojen harmonisointiin henkilöstön saatavuuden parantamiseksi on varattu n. 2,25 Me. Palkkaharmonisaatioon varattu määräraha on henkilöstöpalveluissa. Kun harmonisointipäätökset tehdään, määrärahat kohdennetaan palvelualueille päätöksen mukaisesti. Koska henkilöstöpalvelujen ja palvelutuotannon kustannukset jakautuvat kunnille eri perustein, on muutoksella vaikutusta maksuosuuskokonaisuuden

jakautumiseen kuntien välillä. Muutoksen vaikutusta kunnittain on mahdotonta arvioida tässä vaiheessa.

Kehyksessä asiakaspalvelujen ostojen hinnankorotuksiin varauduttiin 2 %:n kasvulla. Joidenkin palvelujen hintojen korotukset ovat tätä suuremmat, mikä aiheuttaa riskin talousarviossa pysymiselle.

Erikoissairaanhoidon määräraha on budjetoitu HUS:lta saadun tiedon mukaisena kuitenkin siten, että tuottavuusohjelman erikoissairaanhoidon kohdentuvat toimenpiteet on vähennetty määrärahasta.

Erikoissairaanhoidon maksuosuudet ovat yhteensä n. 255,8 Me eli noin 2,2 % vuoden 2021 talousarvion erikoissairaanhoidon maksuosuuksia suuremmat.

Hallituksen kesäkuussa hyväksymässä kehyksessä jäsenkuntien maksuosuudet olivat n. 647,3 Me. Kuntayhtymän johtajan talousarvioesityksen mukaiset maksuosuudet ovat n. 655,3 Me eli kehys ylittyy n. 8 Me. Kehyksen ylittymistä selittävät varautuminen koronahoito- ja palveluvelan purkuun (n. 6 Me) esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa ja lastensuojelun palveluissa, Nurmijärven akuuttiosaston käyttöönotto remontin jälkeen aiheuttaa n. 0,5 Me:n kertaluonteiset kustannukset, lisäksi rintasyövän seulonnan sopimus laajenee. Uutena toimintana kunnilta kuntayhtymälle siirtyy kehitysvammaisten lasten iltapäiväkerhotoiminta. Kehyksessä tämän toiminnan kustannuksiksi arviointiin 1,2 Me, mutta kustannus on tarkentunut 1,9 Me:on. Uusina velvoitteina kuntayhtymän kustannuksia lisää suolistosyövän seulonta (n. 0,5 Me) sekä hepatiittilääkitys (n. 0,2 Me).

Talousarvioesitykseen ei ole sisällytetty koronasta aiheutuvia välittömiä kustannuksia rokotuksiin, testaukseen ja jäljitykseen.

Kuntien maksuosuudet vuodelle 2022 ovat siis yhteensä n. 655,4 Me. Vuoden 2021 talousarviossa maksuosuudet ovat n. 626,6 Me ja tilinpäätösennusteen (8/2021) mukaiset maksuosuudet ovat n. 680,9 Me. Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaiset maksuosuudet olivat yhteensä n. 641,5 Me.

Talousarvioesitys on tiukka ja tavoitteellinen ja siinä pysyminen edellyttää tuottavuusohjelman 40 Me:n (vuosille 2020–2022) tavoitteen toteutumista. Talousarviossa on huomioitu palvelujen verkoston toteutuminen esityksen mukaisena (mm. akuuttivuodeosaston lakkauttaminen n. 2 Me, virka-ajan ulkopuolisen lääkäri-hoitaja-palvelun yhtenäinen toimintamalli n. 1 Me). Riskeinä tunnistetaan asiakasmäärien ja palvelutarpeen kasvu, henkilöstön vaihtuvuus ja heikko saatavuus, tilavuokramäärärahojen riittävyys, palvelujen ostojen arvioitua suuremmat hintojen muutokset.

Keusoten johdon ja Keusote-kuntien (Hyvinkää, Järvenpää, Tuusula, Nurmijärvi, Mäntsälä ja Pornainen) kuntajohtajakokoukset ja niiden pöytäkirjojen julkisuus

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän hallintosääntö 50 §

Kuntajohtajien neuvottelukunta

"Kuntayhtymässä on kuntajohtajien neuvottelukunta, jonka jäseninä ovat jäsenkuntien kuntajohtajat. Kuntajohtajan henkilökohtaisena varajäsenenä toimii kuntajohtajan määräämä jäsenkunnan johtava viranhaltija. Neuvottelukunta valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan. Neuvottelukunnan sihteerinä toimii kuntayhtymän johtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija.

Kuntajohtajien neuvottelukunta on neuvoa antava toimielin, jonka tehtävänä on erityisesti alueellisen ja taloudellisen näkökulman esiin tuominen kuntayhtymän toiminnassa ja kehittämisessä. "

Kuntajohtajien neuvottelukunnan kokoukset pidetään suunnilleen kerran kuukaudessa. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on ollut Outi Mäkelä ja hän jatkaa tässä roolissa vielä myös vuoden 2022. Kokoukset ovat luonteeltaan informatiivisia ja valmistelevia. Niistä laaditaan muistio, joka tallennetaan ryhmän omaan Teams-kansioon. Asialistalla on säännönmukaisesti talouskatsaus (Keusote+HUS), johon myös alueen talousjohtajat osallistuvat. Muistot eivät ole salaisia ja mitään estettä muistioiden jakamiselle esim. kunnanhallitukselle ei ole.

Keusoten talousarviosta päättää yhtymävaltuusto yhtymähallituksen esityksen perusteella. Yhtymähallituksen kesäkuussa hyväksymä talousarviokehys ylittyi lopullisessa talousarviossa 8,0 Me. Tässä hyväksytyssä budjetissa Mäntsälän maksuosuudeksi on arvoitu 70, 3 Me. Tämän perusteella on sitten tehty määrärahavaraus kunnan talousarvioon. Talousarviossa pysyminen edellyttää KeuSoten 40,0 Me:n tuottavuusohjelman (laadittu vuosille 2020–2022) toteutumista. Mäntsälän kunnan osalta kyse ei ole tietoisesta alibudjetoinnista vaan kunnan sosiaali- ja terveystalouteen varaama määräraha perustuu Keusoten eri palvelualueiden arvioon omasta toiminnastaan ja toisaalta yhtymävaltuuston hyväksymään talousarvioon.

Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus antaa Keusoten alibudjetoinnista esitettyyn kirjalliseen kysymykseen esittelytekstin mukaisen vastauksen. Vastaus annetaan hallintosäännön mukaisesti kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Käsittely: Talousjohtaja Riitta Samolaa kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Kirjallinen kysymys Keusoten alibudjetoinnista